

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO (LETO) XXVII. (21)

No. (števil.) 33

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

15. avgusta 1968

Ob naših jubilejih

Letos se spominjamo Slovenci — doma, v zamejstvu in zdomstvu — dveh važnih obletnic iz svoje zgodovine, namreč stoletnice taborov in petdesetletnice prve slovenske vlade; k tema dvema pridružujemo še stodvajsetletnico prvega formuliranja slovenskih političnih ciljev.

Lahko opazujemo te vrhovne dogodke naše zgodovine z več stališč. Danes npr. s stališča razvoja naše državne misli.

Leta 1848 je pognala misel Zedinjene Slovenije, ki je terjala zaokroženje slovenskih dežela v eno samo upravno telo, poudarjala pa predvsem uporabo jezika v šolah in uradih; bila je vse bolj čitalniškega značaja, kljub temu, da so padle v Pragi in na Dunaju besede o „Kraljestvu Slovenija“. Tedaj so tudi dunajski študentje ustvarili slovensko narodno zastavo belo — modro — rdečo, dočim Slovenci svojega narodnega grba nismo zamislili, ker pač nismo imeli svoje — kronovine, politične samostojnosti. To bi prinesla šele Zedinjena Slovenija, da se je uresničila.

Leta 1868 — pred sto leti — pa je prineslo „tabore“ ki so že imeli politični poudarek, ustvariti slovenski politični temelj za borbe v državnih nastopih. Leta 1867 je slovenska narodna stranka zmagala v veliki večini volilnih okrajev slovenskega ozemlja, tako da je Zarnik imenoval to leto „rojstvo slovenskega naroda“, ki je prešel iz etnografskega folklornega ljudstva v politični narod. In „tabori“ so izraz hotenja politične avtonomije Slovenije. Ta politika taborov sili tudi že iz slovenskega okvira v širši, predvsem ruski okvir. Visokoločki na Dunaju izjavljajo, da sprejemajo za slovenski znanstveni jezik — rusščino, kajti iz strahu pred vsenemskim pritiskom po zmagah nad Francozi l. 1870 so izbrali geslo: „Prej in rajši Rus kakor Prusi“. S tabori so se Slovenci že skušali nasloniti za doseg svoje politične avtonomije na slovenske narode, na carsko Rusijo, kamor so začeli romati kakor v Meko (l. slovenska narodopisna razstava l. 1867), pa tudi iskati zveze z Južnimi Slovani. Tega iskanja izraz je bil takoj nato l. južnoslovanski kongres v Ljubljani l. 1871, ki je hotel, da vsi južni Slovani v monarhiji nastopajo politično enotno.

Tako smo pred sto leti dozorili v „politični narod“, in se iz strahu pred pruskim pangermanizmom naslonili na ruski panslavizem po posredništvu Čehov, od katerih smo prevzeli ime „tabor“ (iz husitskih borb!) in tudi gibanje. Potem pa smo — po nerealnem rusofilstvu — prešli v „realno“ politiko skupnih nastopov južnih Slovanov v državi, predvsem še zaradi dualizma iz l. 1867, ki jih je zavestno razdelil med avstrijske in ogrske „tlačene narode“.

Možnost osamosvojitve Slovenije se je odslej kazala samo v nastopih s Hrvači in Srbi. Te težnje so bile vidne v treh smereh: v lahnem povezovanju slovenskih „mladih“ naprednjakov s Srbi izven države v času balkanskih vojsk, na drugi strani pa zблиževanje „klerikalcev“ s Hrvači, kar je vodilo do slov. hrvatskega shoda v Ljubljani l. 1912, ki je potrdil njuno narodno edinstvo in isti politični cilj. Istočasno pa je postala najbolj realna zamisel „trializem“, ki naj bi vse Slovence, Hrvatice in Srbe v dvojni državi zedinil v eno državo, ki bi bila v zvezi z Avstro-Ogrsko na tak način, kakor sta bili povezani Avstrija in Ogrska. Tako avstrijska rešitev jugoslovanskih političnih osamosvojitvev je bila najmodernejša in najrealnejša politika tik pred letom 1914. Tedaj je padel prestolonaslednik Ferdinand, v katerem so gledali vsi Slovenci tistega, ki bo obrnil avstrijsko politiko v to smer in ustvaril „trializem“ z državnim jugoslovanskim narodom v Avstriji.

Izraz zahteve po ustvarjanju take države, v kateri bi bili tudi Slovenci „prosti vsake tuje nadvlade“ v okviru habsburške vladavine, je bila „Majniška deklaracija“ 30. maja 1917. Največje naše množično politično gibanje po dobi taborov. Zamislil jo je Krek, vodil pa Korošec k uresničitvi — iz-

DUBČEK SPREJEMA OBISKE

Po dolgih in kritičnih konferencah s sovjeti je smel priti v Prago na obisk jugoslovanski komunistični diktator Tito. Trikrat prej se je ponujal na obisk, pa mu je Dubček sproti sporočil, da zaradi njega ne mara biti s sovjeti v še večjih težavah, kakor je že spričo svoje liberalizacije češkoslovaške komunistične partije.

Tito je na praškem letališču pričakovala velika množica Čehov. Češkoslovaška partija je organizirala šolsko mladino, da je Titu mahal v pozdrav z jugoslovanskimi zastavicami z rdečo zvezdo. Tito se je nastanil v kraljevem gradu Hradčani ter je imel dva dni razgovore z Dubčekom in drugimi češkoslovaškimi partijci. V razgovorih je Tito Dubčekovemu režimu ponujal jugoslovansko moralno oporo za večjo partijsko neodvisnost od Moskve, ni pa hotel kompromitirati komunistične Jugoslavije s kakršno koli javno pogodbeno zvezo. Na tiskovni konferenci v praškem radiu, ki so se je smeli udeležiti samo češkoslovaški in jugoslovanski partijski časnikarji, je Tito propagandistično izjavil, da je „prijateljstvo med Češkoslovaško in Jugoslavijo tako veliko, da ni potrebna nobena zadevna pogodba med njima“. Pač pa je pribil, da smatra šest-partijski sestanek v Bratislavi, na katerem je Dubčekov režim klonil pod sovjetskim pritiskom, za „pozitivni faktor“. Jugoslavija se ni čutila užaljeno, da ni bila povabljen v Bratislavo, je izjavjal Tito, ni pa pojasnil, da ima itak druge naloge v sklopu svetovnega komunističnega gibanja.

Iz Tita je na konferenci udaril star, zagrizen, brezbojni partijec, ko je govoril o jugoslovanskih diplomatskih odnosih z Vatikanom. Izjava: „Vsi veste, da sem izobčen, pa papeža to ne moti, da s menoj vzdržuje odnose.“ ni mogla biti bolj nediplomatska in bolj sarkastična, zlasti če spominimo, da je Tito že prekoraj 76 let in po naravnih zakonih ne bo več dolgo užival komunistični raj na zemlji.

Nixon — predsedniški kandidat

Na konvenciji ameriške republikanske stranke v Miami na Floridi je bil pri prvem glasovanju s 692 glasovi izvoljen za predsedniškega kandidata Richard M. Nixon. Ta je takoj zatem doležil za podpredsedniškega kandidata republikanske stranke senatorja Spira Agnew-a.

Ostala dva resna Nixonova tekmeča sta bila newyorški guverner Nelson Rockefeller in kalifornijski guverner Ronald Reagan.

Nixon je danes star 55 let. Poslanec je bil s 33 leti, senator je postal 37 let star. Bil je dvakrat Eisenhowerjev podpredsednik. Na volitvah leta 1960 je izgubil proti Johnu F. Kennedyju s 113.574 glasovi na volitvah, ki se jih je udeležilo 68.838.218. volilcev.

Nixon je svojo predsedniško kandidato uredno gradil premišljeno in previdno tre mu je zato uspelo postati republikanski predsedniški kandidat v danes tako razrvani ZDA. Nixon deloma zagovarja Johnsonovo politiko v Vietnamu in sploh do komunističnega sveta. Z Johnsonom je že imel sestanek v Beli hiši, kjer je dobil od vlade tudi tajne podatke o nekaterih važnih notranjih in zunanjepolitičnih ameriških zadevah.

V demokratski stranki se za predsedniško kandidato uredno bori več tekmecev, vendar smatrajo sedanjega podpredsednika Humphreya za najresnejšega kandidata.

Tito, za komunistične režime simbol odpora proti centralistični kontroli partije iz Kremlja, se je minulo nedeljo vrnil v Beograd.

Dobro uro za Titovim odhodom je češkoslovaški državni predsednik Svoboda objavil, da bo v ponedeljek prišel na enodnevni obisk vzhodnonemški sovjetski vazal Ulbricht, eden najbolj zagriženih nasprotnikov Dubčekovega režima. Ulbricht se je iz strahu pred demonstracijami sestal z Dubčekom v danes dolgočasnih toplicah Karlovy Vary. Ponujal mu je tesno gospodarsko sodelovanje Vzhodne Nemčije s Češkoslovaško, da bi tako preprečil Dubčekovo oziranje na Zahod, zlasti v Zahodno Nemčijo. Sestanek je bil silno hladen ter se je Ulbricht isti dan vrnil v Pankov.

Za četrtek pa je Dubček imel napovedan dvodnevni obisk romunskega partijskega diktatorja Ceausescuja.

Na Zahodu so nekateri sklepali, da se med Jugoslavijo, Češkoslovaško in Romunijo ustvarja neke vrste komunistična mala antanta, vendar je praška radijska postaja ta ugibanja zavrnila s poročilom, da so sicer Jugoslavija, Češkoslovaška in Romunija povezane med seboj tesneje, kakor z ostalimi sovjetskimi taborom, da pa nimajo namena zediniti se v skupno fronto proti ostalim sovjetskim satelitom. Dubček da poskuša ustvariti tesnejše odnose med tremi partijami in državami, jih pa istočasno opozarja, da naj svojo vsaj zunanjo politiko tesneje povežejo z Moskvijo in ostalim sovjetskim blokom, kakor je bila doslej.

V zvezi s tem je omeniti tudi izjavo sovjetskega politburoja, ki jo je pred dnevi objavila moskovska Pravda, v kateri pravi med drugim: „Glavna mednarodna naloga bratskih partij je spraviti v prakso sklepe, sprejete v Bratislavi. Komunistične partije smejo razvijati svojo politiko vse dotle, dokler ne storijo ničesar, kar bi slabilo njihovo vlogo v njihovih državah.“

Día de la Fuerza Aérea Argentina

Con asistencia del presidente de la Nación teniente general Juan Carlos Onganía y otras autoridades nacionales y provinciales se realizaron en día del 10 del corriente mes varios actos en Córdoba en celebración del Día de la Fuerza Aérea que coincide con el 59 aniversario de la creación de la Escuela de Aviación Militar.

En esta ocasión pronunció brigadir general Adolfo Teodoro Álvarez, comandante en jefe de la fuerza Aérea una alocución en la que entre lo demás destacó lo siguiente:

“Ante el materialismo y la anarquía que señorean en la sociedad mundial afirmamos nuestra fe en las virtudes auténticamente cristianas de nuestra Argentina histórica. Conscientes de que el enorme progreso tecnológico alcanzado por el mundo contemporáneo debe depender, para que no pierda su savia humana, de las conquistas del espíritu, sólo así asimilaremos sin angustias ni inquietudes el desafío de nuestro tiempo.”

“La Fuerza Aérea avanza con estas bases morales hacia el perfeccionamiento y la capacidad que demanda, cada vez con mayores exigencias, la defensa de patrimonio moral y material de la nación, objetivo cardinal para nuestro desarrollo y capitación.”

Dan argentinskega letalstva

Deseti avgust je vsako leto v Argentini dan letalstva kot spomin na ustanovitev Letalske akademije pred 59. leti. Glavna slavnost je bila v Córdoba v Letalski akademiji. Navzoč je bil predsednik republike armadni general Juan Carlos Onganía z visokimi državnimi in provincijskimi osebnostmi.

Na slavnosti je imel govor brigadni general Adolfo Teodoro Álvarez, glavni poveljnik vojaškega letalstva. V govoru je med drugim poudarjal naslednjo misel:

„Pred materializmom in zmedo, ki gospoduje v svetovni družbi, poudarjamo svojo vero v resnično krščanske čednosti naše zgodovinske Argentine. Zavedajoč se, da mora biti silni tehnični napredek, ki ga je dosegel sodobni svet, odvisen od pridobitev duha, da ne bo izgubil svoje človeške vsebine. Same tako homo brez strahu in težav premagali kljubovanja sodobnega sveta.“

Oboženi s temi moralnimi osnovami se letalska sila spopolnjuje, kakor narekuje z vedno večjimi zahtevami obramba moralnega in materialnega premoženja države, kar je pa tudi glavni cilj vsega našega spopolnjevanja in usposabljanja.“

I Z T E D N A V T E D E N

Urugvajska republika je imela prejšnji teden znova dosti opravka s študentskimi in delavskimi izgrezniki. Znak za pojačano teroristično aktivnost komunistov je dala komunistična teroristična organizacija Tupamaro z ugrabitvijo predsednika Državne družbe za elektrarne in telefonsko omrežje Uliksa Pereiro Reverbela, osebnega prijatelja predsednika republike in gospodarskega svetovalca vlade. Za njegovo izsleditev je policija v Montevideu poslala v akcijo ves svoj aparat. Zaprl so nad 100 sumljivih oseb. Policija je ponoči izvršila tudi preiskave na vseh fakultetah na univerzi in pri tem zaplenila velike količine prevratnega propagandnega gradiva, orožja in streliva. Toda ugrabljenega državnega funkcionarja niso mogli izslediti. Ta se je javil policijskim oblastem sam. Teroristi so ga v nedeljo 11. t. m. pripeljali v jeepu v Montevideo ter ga pustili na ulici. Nato se je sam javil oblastem. Nič ne ve povedati, kje je bil. V ponedeljek so se poulični nemiri v Montevideu obnovili.

V Santiagu v Čilu so imeli v nedeljo 11. t. m. nenavaden dogodek. Skupina levičarsko usmerjenih katoličanov je s skupino mlajših enako mislečih duhovnikov zasedla katedralo. Na vrata je pribila lepak s svojimi zahtevami. Med drugim so zahtevali takšno katoliško Cerkev, ki da bo „v službi boja za osvoboditev ljudstva“, ki ne bo pove-

zana „z bogastvom in oblastjo, ampak bo vsa predana evangeljskemu duhu siromaštva, skromnosti in svojim borbam“. Zahtevali so „dialog“ s kardinalom Raúlom Silvo Henriquezom, ki je bil na duhovnih vajah. Proti večeru so katedralo izpraznili ter se mirno razšli na svoje domove. Kardinal je šest duhovnikov izmed njih suspendiral.

V Bogotá v Kolumbiji so v zadnjih pripravah za letošnji mednarodni evharistični kongres, na katerega bo prišel tudi papež Pavel VI. Papežev prihod je napovedan za 22. t. m. Na letališču ga bo sprejel predsednik republike Carlos Lleras Restrepo z vsemi svojimi ministri, člani diplomatskega zbora in cerkvenimi dostojanstveniki, ki bodo zbrani na mednarodnem evharističnem kongresu. V zvezi s sedanjim evharističnim kongresom so imeli v kolumbijski vladi tudi zamenjavo. Zunanji minister German Zea Hernández je na prošnjo predsednika republike odstopil, ker je dal več izjav proti zadnji papeževi okrožnici proti uporabi pitul za omejitve rojstev otrok. Na njegovo mesto je bil določen López Michelson, vplivna osebnost kolumbijske liberalne stranke.

Čilski zakonodajni zborniki sta skoro soglasno odobrili predsedniku republike Freiú, da lahko zapusti državo v septembru zaradi obiska Brazila. Kot znano, svoj čas takega obiska ZDA Freiú nista dovolili.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Sestanki guvernerjev. V mestu Rawson so imeli v ponedeljek in torek razgovore guvernerji južnih provinc s področja Patagonije in Comahue. Razpravljali so o uporabi kreditov za javne naprave po teh provincah ter o sestavi provincijskih proračunov za prihodnje leto. Včeraj so pa začeli take razgovore v mestu Merlo v prov. San Luis guvernerji provinc Cordoba, Mendoza, San Juan, San Luis in La Rioja. Sestanek z guvernerji vodi drž. tajnik zvezne vlade dr. Díaz Colodrero.

Ing. Alvaro Alsogaray, dosedanji argentinski veleposlanik v Washingtonu, je zaprosil vlado, naj bi ga razrešila te funkcije. Predsednik je Alsogarayevi prošnji ustregel.

Brigadir Adolfo Alvarez, poveljnik argentinskega vojaškega letalstva, je 12. t. m. odpotoval v Asunción v Paragvaj, kjer na slavnosti ob nastopu nove predsedniške dobe tamošnjega predsednika grala. Adolfa Strössnerja zastopa predsednik republike grala. Onganía.

Dr. Hernan Videla Lira, čilski veleposlanik v Argentini, je bil prejšnji teden v 45 minutni avdienci pri predsedniku republike gralu Onganiji. Ob tej priložnosti mu je izročil osebno pismo čilskega predsednika dr. Freiú, z zahvalo za argentinsko pomoč od suše prizadetim čilskim provincam. Čilski veleposlanik je po razgovoru z argentinskim predsednikom dejal, da je razmerje med Argentino in Čilom več kot prijateljsko.

V Buenos Airesu so se v zadnjem času zelo pomnožili kriminalni razbojniški napadi na banke, trgovine in druga podjetja. V zadnjem času je iz zaporov pobegnilo tudi 9 nevarnih vlomilcev — kriminalcev. Policija jih doslej še ni mogla poloviti in spraviti na varno. Za boj proti razbojnikom zvezna policija šola posebno ekipo, ki bo imela svoje avtomobile, za katere ne bo nihče vedel, da so policijski. Ta policija tudi ne bo uniformirana, bo pa opremljena z najmodernejšim strelnim orožjem in s kemikalijami ter bo noč in dan križarila po ulicah.

16. slovenski socialni dan v Buenos Airesu

Slovenski socialni delavci v Argentini so pripravili letos že svoj 16. socialni dan. Bil je v nedeljo, 11. avgusta, v predavalnici Slovenske hiše v Buenos Airesu.

Pred zborovanjem je bila v kapeli Slovenske hiše sv. maša, ki jo je daroval direktor msgr. Anton Orehar, ki je po evangeliju v svojem govoru označil pomen dela in sklepov II. vaticanskega zbora in s tem v zvezi poudaril dolžnosti vseh — tudi slovenskih — katoličanov.

Po končani sv. maši je v predavalnici Slovenske hiše začel zborovanje predsednik Stalnega odbora, ki prireja vsako leto socialne dneve, g. Avgust Horvat. Pozdravil je navzoče predstavnike slovenskega javnega življenja v Argentini in ostale rojake in naglasil, da je potrebno, da tudi slovenski katoličani iščemo in najdemo svoj pravi odnos do vseh modernih pojavov življenja, zlasti do velikih tehničnih in socialnih sprememb na svetu.

Na predlog g. Horvata je bil za predsednika letošnjega socialnega dneva izbran g. Rudolf Smersu, ki je prevzel vodstvo zborovanja in napovedal dnevni red.

P. A. KUKOVICA D. J.

je bil prvi referent. Govoril je o etičnih problemih katoličana ob sodobnih tehničnih in socialnih spremembah na svetu. Med drugim je naglasil, da je danes tehnika poleg politike v središču vsega svetovnega dogajanja in je naša doba v resnici tehnična doba. Tehnika in znanost spreminjata obličje zemlje.

Ljudje zavzemajo različne stališče do tehnike. Nekateri ostajajo ravnodušni in ne vidijo problemov, ki jih ta prinaša. Druge preveča strah, ker vidi napredek tehnike predvsem v orožju (atomska bomba) in v avtomatizaciji, ki naj bi prinašala brezposelnost. Zopet drugi pa so veliki občudovalci vsega tehničnega napredka.

Iz etičnega vidika mora biti naša sodba o tehniki pozitivna. Tehnični napredek je izvrševanje božjega naročila („Podvrzita si zemljo“), je napredek luči in svetlobe, je pomoč človeštvu, je skratka velik božji dar. Od človeka pa je odvisno, kako bo ta božji dar uporabil. Nekaterim odkriva božjo vsemočnost in jih vodi k ponižnosti, druge pa omamlja, da izgubljajo smisel za nadnaravno. Tehnični duh, tehnokracija — so negativni učinki tehnike, povzročajo duhovno slepoto, zanikujejo nadnaravne ideale, tudi smisel za kulturo.

Kristjan mora zavzeti do tehnike pozitivno stališče. Tehnika ni nekaj slabega. Nasprotno, prihaja od Boga in vodi k Bogu. Nekateri slabi učinki tehnike nastopajo samo zaradi zlorabe tehnike, povzročajo duhovno slepoto, zanikujejo nadnaravne ideale, tudi smisel za kulturo.

Kristjan mora zavzeti do tehnike pozitivno stališče. Tehnika ni nekaj slabega. Nasprotno, prihaja od Boga in vodi k Bogu. Nekateri slabi učinki tehnike nastopajo samo zaradi zlorabe tehnike. Kristjani naj bo tehnika sredstvo za izpopolnitev človeka in za pomoč vsemu človeštvu.

G. MILAN MAGISTER

je bil drugi referent in je govoril o tehničnem in socialnem nauku Cerkve. Poudaril je, da je učeniška služba bistvena za Cerkve: vse presoja po zadnjem človekovem namenu. Zato prav iz tega vidika govori o vseh človeških problemih: socialnih, gospodarskih, političnih itd. Zlasti se je Cerkve vedno zanimala za socialno vprašanje in izdala mnogo odločb že pred okrožnico Rerum novarum, ki je vrh socialnega učenja Cerkve, in po njej do najnovejših znanih socialnih okrožnic (Mati in učiteljica, Mir na zemlji, Razvoj narodov in Človeško življenje). Zadnji koncil je mnogo razpravljal o socialnem vprašanju in koncilski dokumenti so polni navodil za uresničitev družbenega življenja.

Tehnika je prinesla velike spremembe na socialnem področju. Delo kristjanov mora biti, da te spremembe usmerjajo v smislu krščanskega socialnega nauka, da zmanjšujejo negativne vplive industrijske revolucije in iščejo za nove razmere tudi nove rešitve. Pri tem pa je treba imeti pred očmi načela, ki so vedno veljavna: načelo človekove svobode, njegovega dostojanstva, ljubezni in pravičnosti, načelo zasebne lastnine, ki jamči človekovo samostojnost in svobodo, pri čemer pa se seveda ne sme pozabiti, da so z lastnino združene socialne funkcije.

Kristjani moramo čutiti odgovornost za reševanje problemov moderne družbe in moramo povsod aktivno posegati v družbeno življenje v duhu socialnih okrožnic in smernic II. vaticanskega zbora.

Poslušalci so z velikim zanimanjem sledili izvajanju govornikov in ju nagradili s ploskanjem. O vprašanih, ki sta jih govornika razvijala, se je razvil daljši razgovor, v katerega je poseglo precej navzočih rojakov.

Tajnik Stalnega odbora lic. Stanko Žužek je nato prečital pozdravni pismi za predsednika Narodnega odbora za Slovenijo dr. Miho Kreka in kardinala Caggiana, ki sta bili soglasno sprejeti. Prav tako so navzoči soglasno sprejeli

RESOLUCIJE

16. slovenskega socialnega dne:

1) Znanost in tehnika stojita danes v ospredju človeškega zanimanja. Sta na svoji zmagoslavni poti in prinašata človeštvu velik tehničen napredek. Posledica tega napredka so velike spremembe na vseh področjih človeškega udejstvovanja, posebej še na duhovnem in socialnem področju.

2) Človeštvo te spremembe sprejme

in vrednoti zelo različno. Nekateri se jih veselijo, drugi jih sprejemajo s strahom in negotovostjo. Sprejeti jih moramo kot dar božji in jih kot take pravilno vrednotiti. Znanost in tehnika nam odkrivata velike možnosti tvarnega in duhovnega napredka, a nam verim istočasno pokazata našo majhnost pred Bogom in odvisnost od njega.

3) Znanstvena dogajanja moramo uporabljati in vrednotiti tako, da nam bodo služila kot sredstvo za tvorno blaginjo in pomoč pri duhovni rasti. Posebej še kristjani si moramo prizadevati, da bomo z delom svojega duha in rok ustvarjali znanost in tehniko v slavo božjo. Sodobnemu tehničnemu svetu moramo dati krščansko obličje.

4) Spremembe v družbenem življenju moramo usmerjati v smislu krščanskega socialnega nauka. Le z aktivnim delom katoličanov bo to življenje resnično krščansko in vredno človeka.

5) Katoličani moramo izvrševati to nalogo z velikim čutom odgovornosti in praktično dokazati svežo, da smo sposobni rešiti — kot je to človeško mogoče — vse probleme novo nastajajoče družbe. Zato je nujno, da ta vprašanja proučujemo v duhu papeških socialnih okrožnic in smernic drugega vaticanskega cerkvenega zbora.

Zapostavljanje Slovenije

Slovenijo zajema nov val ogorčenja zaradi zapostavljanja in nerazumevanja njenih življenjskih koristi. To ogorčenje je zlasti veliko v štajerskem delu Slovenije.

Gre namreč za povezavo št. Ilja nad Mariborom z Gorico preko Celja, Ljubljane, Vrhnike in Postojne ter s Slovenskim primorjem in slovensko istrsko obalo z moderno avtomobilsko cesto.

SLOVENSKA MAGISTRALA:

ŠT. ILJ—GORICA

Za zgraditev take ceste v sami Sloveniji pod komunistično upravo ni bilo dolgo jasnih načrtov. Prejšnji izvršni sveti in tudi nekateri primorski strokovnjaki so se namreč zavzemali, da bi v prvi etapi zgradili le avtocesto Ljubljana—Razdrto in ne od št. Ilja do Gorice. Sedanji izvršni svet se je pa postavil na stališče, da je mogoče zavarovati Slovenijo pred svetovno izolacijo samo z moderno avtomobilsko cesto od Maribora do Gorice. Znani so namreč italijanski načrti za zgraditev prometnih ovinkov okoli Slovenije, ki bi dovajali inozemske turiste iz Avstrije in Nemčije naravnost v Italijo. Za doseg tega cilja je npr. italijanski načrt z avtomobilsko cesto od Trbiža do Beljaka.

Pa tudi sosedni Hrvati ne razodevajo prevelike svoje ljubezni do Slovenije, ko si na vso moč prizadevajo, da bi speljali prometni tok iz št. Ilja čez Ptuj na Hrvaško v Zagreb, na Reko, od tu dalje pa v Istro in potem iz Istre navzgor proti Trstu.

Kako važna je zgraditev moderne avtomobilske magistrale od št. Ilja preko Celja in Ljubljane v Gorico in Slovensko primorje, govori dejstvo, da je Slovenija za ves inozemski svet vstopna vrata za ves cestni promet iz severne in zahodne Evrope v Jugoslavijo. Saj pride čez mejne prehode v Sloveniji v Jugoslavijo 97% vozil in 95% potnikov ter 50% vsega tovora, ki pridejo čez jugoslovanske mejne prehode. Lani je čez mejne prehode v Slovenijo vstopilo več kot 12 milijonov vozil. Od tega je okoli 8 milijonov takih, ki jih je treba šteti med redni promet in tranzit.

Promet po slovenskih cestah naglo narašča. Od leta 1957 do lanskega leta se je povečal osemkratno. Vse prognoze kažejo, da bo promet naraščal tako tudi v bodoče. Predvidevajo, da bo do leta 1975 dosegel v povprečju približno trikratni sedanji obseg. Računajo, da bo leta 1970 povprečna potovalna hitrost na današnji cesti Maribor—Ljubljana samo 40 km na uro.

Cesta od št. Ilja čez Ljubljano do italijanske meje je važna tudi za vse jugoslovansko gospodarstvo še posebno kot glavna tranzitna povezava za jugoslovansko turistično območje. Saj prihaja preko nje skoro celoten tok cestnega turizma iz srednje, severne in zahodne Evrope na istrsko območje in na jadransko magistralo. Je pa ta cesta važna tudi v mednarodnem pogledu, ker poteka čez trikot v stiku treh držav Jugoslavije, Italije in Avstrije.

SREDSTVA ZA FINANCIRANJE AVTOMOBILSKE CESTE

Slovinci so znani kot realisti. Zato so že vnaprej vedeli, da bodo avtomobilsko cesto imeli najhitreje, če bodo sami financirali njeno zgradnjo. Ni sicer to pravično, ker bi morala biti na zgraditvi take ceste zainteresirana tudi zvezna uprava, ker je važna tudi za vse jugoslovansko gospodarstvo in njeno zgraditev narekuje tudi ugled države same. Slovenci pa imajo z zvezno upravo že slabe izkušnje z zgraditvijo nekaj kilometrov koprške železnice. Iz Beograda ni bilo mogoče dobiti niti pare zanjo, zato jo je moralo zgraditi samo slovensko gospodarstvo, medtem ko je zvezna uprava izdatno financirala graditev železnice tako po Hrvaški, kakor po Srbiji.

Zato se je slovenska republika tudi sedaj odločila, da zgraditev štiriposovne avtomobilske ceste — pravzaprav samo med Mariborom in Celjem ter Vrhniko in Postojno v dolžini 83,5 km s predračunsko vrednostjo 1.075.700.000 novih dinarjev plača sama. In sicer naj bi od gornjega zneska prispevala republika 50% z lastnimi sredstvi, ostalih 430.028.000 dolarjev pa naj bi krili s kreditom Mednarodne banke.

Izvršni svet v Ljubljani je na možnost kredita pri Mednarodni banki z gotovostjo računal. Kajti Mednarodna banka je doslej že občutno podprla izvedbo velikih javnih del v Jugoslaviji. Saj je v te namene doslej odobrila Jugoslaviji 331 milijonov dolarjev posojila s 25-letnim odplačilnim rokom in z nizko obrestno mero (6,5%). Od te vsote je dobila Srbija 40% (vključno za progno Beograd—Bari), Hrvaška 25%, Bosna in Hercegovina 19% in Slovenija samo 5% za modernizacijo železniške proge Jesenice—Zabok in za cesto Naklo—Ljubelj.

Izbira objektov za predložitev Mednarodni banki je prepuščena zveznemu izvršnemu svetu, pogodbo z Mednarodno banko pa sklepa pooblaščenca banka. V slovenskem primeru se je izvršni svet v Ljubljani odločil za Kreditno banko in hranilnico v Ljubljani.

Zato je republiški svet strokovno izdelani elaborat z vsemi proračuni za zgraditev moderne avtomobilske ceste od št. Ilja preko Ljubljane do italijanske meje poslal zveznemu izvršnemu svetu obenem s prošnjo, da zvezni svet da Mednarodni banki samo formalno garancijo.

ZVEZNI IZVRŠNI SVET SE IZMIKA

Sedaj pa je nastopilo novo obdobje v reševanju vprašanja avtomobilske magistrale v Sloveniji. Ko je prišel elaborat za njeno zgraditev pred zvezni izvršni svet, je podpredsednik tega sveta Makedonec Kiro Gligorov predstavnikom republiškega izvršnega sveta v Ljubljani svetoval, naj „malo počakajo, ker je pred Mednarodno banko ravno prošnja za podelitev kredita za dograditev proge Beograd—Bari“ in da bo zato pri naslednjih prošnjah za kredit slovenska magistrala dobila prednost pred ostalimi.

Medtem se je pa pri zveznem izvršnem svetu nabralo še 8 drugih prošelj za kredit pri Mednarodni banki. Zanj prosijo poleg slovenske republike še tele:

BIH predlaga izgradnjo in modernizacijo ceste Bosanski Brod—Dobo—Sarajevo—Dubrovnik v dolžini 418 km in s predračunsko vrednostjo 920 milijonov N din.

So stvari, ki jih ni mogoče spremeniti, čeprav jih sami hočemo. Politična emigracija ne more spremeniti vzroka našega bivanja izven domovine, pa naj poskuša, kakor hoče. Dejstvo velikega slovenskega „izhoda“ iz rodne zemlje je v zgodovini zapisano in kdor se temu dejstvu danes hoče ogniti, udarja nase samo pečat duhovne revščine. Naj bo ta revščina skrita pod ta ali oni plašč na zunaj še tako bogat, skrit, pod ne vem kakšno filozofijo, če odlučimo vse, vidimo revščino in je strašno boleča. Smo ameriški, kanadski, argentinski in ne vem še kakšni državljani, toda začetek naš je v letu 1945 in v zmagi komunizma, ne ob kruhu in ne ob želji, iti v svet.

Če političen emigrant danes ne želi biti več, kar je, tudi izseljenec ni. Je samo naplavina, ki jo prenašajo tokovi in je brez prave cene tudi za domovino. Je kakor nasledil brod, ki je pred dobrim desetletjem imel razvita še vsa jadra, pa jih je zviljal, drugega za drugim, ker je verjel v nove čase in v novo gorvorjenje režimskih ljudi doma. Izjave teh eksponentov, lepi glasovi Izseljeniške Matice, iskanje stikov, upanje na politične čudeže doma, to je zvililo jadra mnogim. Že zdaj se kaže, kako naivni so bili vsi, ki so verjeli v vsak vetrič odjuge.

Karel Mauser, Politični emigranti ali izseljenci. Amer. domovina, 28.6.68 USA.

Kaj pišejo

Iz pisma iz domovine:

...Vse želje so mi osredotočene na družino, s katero tako z vso dušo živim. Upam in želim, da bom vzgojila dobre in pridne otroke in ne „barabice“, katerih pri nas ne manjka. Te revčke imam priložnost videti in slišati in se z njimi razgovarjati. Včasih mi gredo lasje pokonci. Res ne vem, kam bo to naš narod pripeljal. Na cestah vidiš na vsakem koraku beatle in huligane. Nova moda je sedaj, da nosijo kar najbolj raztrgane koozbojke (in jih namenoma strgajo), popisane in porisane z raznimi „pametnimi“ parolami.

...Če ne bomo vzgojili novega rodu, ki bo duhovno zdrav, je vse drugo nesmisel...

publika sama, dobi od zveznega izvršnega sveta odgovor: počakajte!“

Isti list tudi ugotavlja, da je „tudi za jugoslovansko in slovensko zunanjetrgovinsko bilanco slovenski projekt izredno pomemben: od zaželenih 43.028.000 dolarjev bi porabili za cesto le 12 odst. toliko iskanih „zelencev“, drugo bi lahko odklopilo gospodarstvo za modernizacijo tistega dela industrije, ki bi povečal izvoz na konvertibilna področja in omogočil vračanje tega posojila v devizah. Sicer pa bi tudi predvidena cestnina prav na tej avto cesti zaradi izredno močnega prometa z zahoda prinesla še nove trde devize.

Morda je prav taka finančna konstrukcija (Slovenija je prva, ki prvič v Jugostaviji prevzema vse obveznosti izgradnje infrastrukturnega objekta), ki zanesljivo in večkratno jamči narodni banki oziroma federaciji, da bo podpisovala zares samo formalno, nekaterim v zvezni vladi vzbudila bojazen, da bi ta poreformni precedens terjal tudi od drugih, da tako temeljito izpraskajo svoje žepce, kot so pripravljani storiti Slovenci...

Ali pa nekomu ni všeč, da se je Slovenija zavestno odločila hudo za tegneti pasove in se odpovedati mnogim drugim nujnim investicijam samo zato, da bi se izognila grozeči prometni izolaciji?“

Ob tako krivičnem zapostavljanju Slovenije, se naravnost vsiljuje vprašanje: Kaj pa delajo v Beogradu Kardelj, Maček, Smole, Tomšičeva, Šentjurčeva ter ostala slovenska komunistična hierarhija?

Ali so tam samo zato, da se udinjajo zvezni partiji ter si z njeno pomočjo zagotavljajo udobne in drago plačane državne in partijske položaje?

Z novimi davčnimi bremenmi nove omejitve zasebne dejavnosti

V zvezni skupščini so sprejeli spremembe in dopolnila temeljnega zakona o prispevkih in davkih občanov. Po teh spremembah so republike pooblaščenca za uvajanje novih davkov ter posebnih davkov na kamione, kamionske prikolice in kombi vozila ne glede na to, ali lastniki ta vozila uporabljajo za delo ali osebno uporabo.

Ost proti zasebnim prevoznikom je poudarjena najprej z določilom, da bo morali ob registraciji motornih vozil tudi dokazati, da so poravnali vse dotedanje davčne obveznosti.

Nadaljnja določila vsebujejo proti zasebnim obrtnikom vse to, kar je bilo proti njim ponovno čuti tako po republiških skupščinah, kakor v zvezni skupščini. Komunistični poslanci so namreč nastopili proti njim z navedbami, češ da ne plačujejo davkov, da si ustvarjajo prevelik kapital, da ne vodijo točnega knjigovodstva itd., itd. Z eno besedo: da se sredi „socialistične družbe obnavlja kapitalistični gospodarski sistem“. Da govori iz takih očitkov zgolj sovražstvo komunistov proti zasebni obrti, ki povsod lepo uspeva, ko takojenovana

družbena podjetja povsod propadajo z milijonskimi izgubami ter so povsod leglo korupcije, je na dlani. Zato so sedaj z novimi davčnimi predpisi omejili zasebno dejavnost ter poostri izterjevanje davkov zlasti od zasebnih obrtnikov.

Tako ukrepi za „učinkovitejšo izterjevanje“ davkov od zasebnikov vsebujejo razen povečanih kazni tudi možnost, da oblast za dolžno dajatev lahko zapleni ne samo premoženje davkoplačevalca, ampak tudi premoženje vseh članov njegove družine in tudi še poslovni inventar in to v šestih mesecih od dneva, ko dolg zapade. Izogibanje plačila davkov lahko privede tudi do odvzema dovoljenja za delo za pet let.

V bodoče bo lahko zasebni prevoznik z motornim vozilom samo občan, ki mu je to glavni poklic, kar pomeni, da bo moral sam šofirati. Zasebni prevoznik ima lahko samo eno vozilo in sicer kamion do 5 ton nosilnosti ali avto za zasebni prevoz z največ petimi sedeži. Prevoznik, ki ima več kot petonski kamion, bo lahko prevajal z njim blago samo še do sredine prih. leta.

Novice iz Slovenije

V Cankarjev spomin. Za 50-letnico smrti Ivana Cankarja bodo doma glavne spominske prireditve v decembru, mesecu pisateljeve smrti. Pri mariborski založbi Obzorja je pa že sedaj izšla v zbirki „Iz slovenske kulturne zakladnice“ nova izdaja Cankarjeve novele „Hlapec Jernej in njegova pravica“ z eno stranjo faksimila Cankarjevega rukopisa, z bibliografijo prevodov „Hlapec Jerneja in njegove pravice“, ki jo je pripravil France Dobrovoljč, ilustracijami Ivana Šubica ter obširno študijo dr. Bratka Krefta o Cankarju. Iz Dobrovoljčeve bibliografije je razvidno, da je Cankarjeva novela „Hlapec Jernej in njegova pravica“ za Prešernom in Jurčičevim Jurijem Kozjakom doživela največ izdaj v tujih jezikih. Obstajajo namreč tele tujejezične izdaje: 4 angleške, 2 bolgarski, 4 češke, 7 italijanski, 5 makedonskih, 5 nemških, 2 romunski, 6 ruskih in po eno dansko, esperantsko, francosko, hindujsko, kitajsko, poljsko in slovaško izdajo. Seznam srbskih in hrvatskih izdaj pa zavzema štiri polne strani. Obstajata pa tudi še dve šiptarski izdaji.

Pivovarne v Sloveniji so v polnem obratu. Zlasti v letošnjem vročem poletju. Junija meseca so pivovarne v Sloveniji pripravile 78.900 hl piva. Proizvodnja piva narašča iz leta v leto. Lani so npr. pivovarne pripravile 629.000 hl piva, v prvem letošnjem poletju je pa proizvodnja dosegla že 311.400 hl. Slovensko pivo pa uživa tudi dober sloves. V prejšnjih letih je bilo zlasti znano pivo iz pivovarne Laško. V zadnjih letih se je pa končno dvignila tudi kakovost piva ljubljanske pivovarne Union, ki so ga na letošnji mednarodni razstavi piva v Londonu proglasili za tretje najboljšo pivo na svetu. Pivovarna Union je junija meseca, ko so imeli tudi v Sloveniji nezno vročino, dosegla tudi rekord v vsej dobi svojega obratovanja. V tem mesecu so namreč en dan prodali milijon steklenic piva, t. j. pol milijona litrov te pijače.

Kmetijski kombinat v Gornji Radgoni je nov dokaz komunistične nespособnosti, korupcije in kriminala. V podjetju so gospodarili tako nemarno, da ima doslej 600 milijonov st. dinarjev izgube. Do konca leta bo narasla kar

Smrtna obsodba v Beogradu

Pred okrožnim sodiščem v Beogradu je bil v drugi polovici julija proces proti Ivanu Jeliću. Državni tožilec ga je obtoževal, da je bil od leta 1966 zaradi terorizma v Dorbirnu v Avstriji „kot pripadnik ustaške skupine iz Friedrichshafna v ZR Nemčiji“. V Beograd je prišel 27. aprila letos in je v postajo garderobo podtaknil dve mini. Istega dne se je vrnil nazaj v Avstrijo. Postavljeni mini nista eksplodirali. Drugič je Jelić prišel v Beograd 23. maja. Na beograjski postaji je znova podtaknil dve mini, eno v garderobo, drugo pa v pločevinasto košaro na peronu. Obe sta eksplodirali. Ranjenih je bilo 14 ljudi, železniška postaja je bila precej poškodovana.

Komunistično sodišče je Jelića obsodilo na smrt.

Tri balade

Audiovizualna predstava SKAD-a

Že lani se je skupina slovenskih akademikov začela zanimati za novo umetniško ustvarjanje — audiovizualno tehniko. Dobili so prakso in pogum ter nastopili v javnosti — prvič med nami — z delom Tri balade. Kot vsaka novost je tudi ta vzbudila zanimanje, a ne samo to. Lahko rečem, da je bila tudi polno umetniško zajeta in je res uspešna.

Prvo balado — Iz novega sveta — si je zamislil Andrej Fink. V njej je razvil ob Dvořakovim simfoniji Iz novega sveta problematiko našega izseljenstva s simboličnega vidika. Najprej nas je popeljal s črnobeli diapozitiv iz osamljenega pristanišča v spominih nazaj v Slovenijo, opisal vojsko, beg in taborišče. Nato prihod v Argentino, kjer je lirično prikazal zaprtost cest, neskončnost poti in mrzlo odtujenost nove zemlje. A tempo glasbe se spremeni, življenje steče naprej in se sprosti v barvnih slikah simbolične rasti Slovenije v svetu.

To delo je od vseh najbolj logično obdelano in je zelo močno v prikazovanju spominov ter kotičkov iz pristanišča in Boke polnih simbolike in poezije. Škoda, da je bil drugi, barvni del

na 900 milijonov. Nameščenci in zlasti kmetje, ki so bili s podjetjem v pogodbenem sodelovanju, zahtevajo, da se novi komunistični gospodarski škandal povsem razčisti. Zakrivilo so ga seveda funkcionarji „novega komunističnega razreda.“ Nekateri od njih so svoje „drobnolastniške vinograde“ izvezali iz lastnine kmetijskega kombinata in si tam postavljali razkošne vikende. Tudi za direktorja vedo povedati, da si je na svojem „posestvu“ postavil razkošno vilo itd.

V Ljubljani bo od 30. avgusta do 8. septembra 14. mednarodni vinski sejem. V Kamniku so v juliju proslavljali 75 letnico ustanovitve Kamniškega planinskega društva.

V Sloveniji se je promet na cestah v letošnji turistični sezoni tako povečal, da so imeli v juliju v enem samem tednu nad 250 prometnih nesreč z desetimi smrtnimi primeri. Od januarja do 20. julija je pa bilo na slovenskih cestah 3739 prometnih nesreč, v katerih je izgubilo življenje 206 ljudi. Težje ranjenih je bilo 1697, lažje pa 2270 potnikov.

Koprka železnica vedno bolj opravičuje svoj obstoj ter pomen za slovensko gospodarstvo. V prvih šestih mesecih je 750 vlakov po tej progi prepeljalo okoli 260.000 neto ton blaga. Dnevno vozi po tej progi v obe smeri do 14 vlakov.

V Kostanjevici na Krki je cerkev sv. Miklavža znana po Gorjupovih freskah. Ker so v zadnjem času začele razpadati, so cerkev povsem obnovili ter Gorjupove freske zavarovali pred poškodbam.

Smith Princeton Chamber Chorus iz ZDA je na svoji enomesečni turneji po Evropi prišel 3. julija tudi v Ljubljano. Za nastop na letošnji ljubljanski poletnih kulturnih prireditvah je pripravil spored, ki je obsegal skoraj vsa stilna obdobja evropske glasbene ustvarjalnosti. Na sporedu je imel tudi dve ameriški deli.

Ivan Kocijančič, predmetni učitelj v p., je nedavno dosegel 90-letnico svoje življenja. Brez dvoma je starosta med še živečimi slovenskimi pedagogi. Za 90-letnico je dobil odlikovanje za sluge za narod s srebrnimi žarki.

V organizaciji filozofske fakultete v Ljubljani je bil v začetku julija že četrty seminar za tuje slaviste. Trajal je 14 dni. Prijavljencev je bilo 60 in sicer iz Avstrije, Bolgarije, Češko-Slovaške, Francije, Italije, Kanade, Madžarske, obeh Nemčij, Nizozemske, Norveške, Poljske, Romunije, Sovjetske zveze, Vel. Britanije in ZDA.

Kmetijski kombinat Jeruzalem v Ormožu in vinarstvo podjetje Vinag v Mariboru sta se nedavno vključila v podjetje Slovenija vino kot samostojna obrata.

Dr. Jože Vilfan je za vneto širjenje komunizma na Slovenskem za 60-letnico dobil red narodne osvoboditve. Kot sin dr. Vilfana, zastopnika slovenske manjšine v Italiji v mednarodni manjšinski ustanovi na Dunaju, je bil član akad. društva Triglav v Ljubljani. V kom. partijo je vstopil že leta 1933, pozneje je bil advokat v Kranju. Med vojno je bil med partizani, po

vojni najprej v diplomatski službi, nato pa glavni Titov osebni tajnik. Sedaj je poslanec in predsednik enega od zborov kom. skupščine v Ljubljani.

Republiški sekretariat za finance v Ljubljani je sestavil „informacijo o izvajanju politike prispevkov, davkov in taks v letu 1968 s posebnim ozirami na ureditev v občinskih odlokih.“ Iz njih je razvidno, da je v Sloveniji 60 občin in hkrati 60 davčnih politik. Zato je bilo 16. julija v Ljubljani posvetovanje republiškega sekretarja za finance Rika Jermana s predstavniki občinskih skupščin. Sestanek je imel namen določiti enotno določanje davčnih stopenj.

Hydroelektrarna Fala pri Mariboru praznuje letos 50-letnico, odkar je začela leta 1918 obratovati s prvimi agregati. S pripravami za gradnjo elektrarne so začeli že pred prvo svetovno vojno. Z dograditvijo je falka elektrarna postala največja elektrarna v Jugoslaviji in na Balkanu. Z razširitvijo je zalagala v električnim tokom ne samo mariborsko, ampak tudi celjsko, ptujsko in varaždinsko področje. Od leta 1918 do sedaj je proizvedla blizu 9 milijard kilovatnih ur električne energije. Njena letna zmogljivost je sedaj okoli 200 milijonov kilovatnih ur električnega toka.

Komunistična birokracija. Neki Franc Žižek iz Ptuja navaja v javni pritožbi: Ljudje imajo že tako in tako dovolj težav z zaposlovanjem. Toda to ni dovolj. Ko mora človek po zdravniško potrdilo, mora čakati nič manj kot 14 dni. Čemu je to sploh potrebno? Pisec nato navaja, da je sam čakal v zdravstvenem domu od 5.15 zjutraj do 11.45 dopoldne. V tem času je opravil le rentgenski pregled in prišel je pred zdravnika, ki mu je dal napotnico za laboratorij. A to še ni vse. Zgodba je dolga, kot rečeno, štirinajst dni: od napotnice do zdravniškega potrdila (Delo, 5. julija).

V Ljubljani je zmogljivost telefonskega omrežja 14.000 telefonskih priključkov. Po ugotovitvah je bilo v juniju priključenih 12.673 telefonov, na priključek je pa čakalo 10.000 ljubljancov.

Ljubljana je bila v začetku julija dobro založena s sadjem. Npr. dne 11. julija je bila na sadnem trgu kar 100 prodajalcev breskev. Najnižja cena za nje je bila 2 in najvišja 3,5 novih din.

Na progi Ljubljana—Koper je začel 14. julija voziti kopalni vlak. Imenujejo ga „sončni vlak“ in bo vozil vsako nedeljo, po potrebi pa tudi ob sobotah in praznikih. S prvim vlakom je potovalo v Koper 600 ljudi. Vlak odhaja iz Ljubljane ob 7. uri zjutraj, vrača se pa ob 18. uri. Vožnja traja dve uri.

V Beogradu je bil ob eksploziji bombe v kinematografu „20. oktober“ dne 13. julija ranjen tudi ljubljanečan Viktor Madič.

V Ljubljani so gospodinj 14. julija zamen iskale po mestu kruh. Zmanjkalo ga je po pekarnah in so ga ljudje hodili iskati v gostinske lokale, kjer jim ga niso mogli dati, ker ga sami niso imeli zadosti. Tako si je npr. Turist hotel moral kruh izposoditi v gostinskem obratu Koper.

Na seji občinske skupščine v Novi Gorici so se 1. julija pritoževali nad neupravičenim uvozom raznega blaga

iz inozemstva. Tako so med drugim iz Italije od lanske jeseni do let, pomladi uvozili 46.000 ton salomnitnih plošč, tovarna Salonit v Anghovem je pa morala zmanjšati proizvodnjo salomnitnih plošč, ker ima vsa skladišča polna. V istem razdobju so iz Italije uvozili tudi znatne količine solate, istočasno je pa na njihah v spodnji Vipavski dolini in okoli Nove Gorice segnilo okrog 100.000 kg solate. Razni izvozniki in uvozniki tudi raje uvažajo paradižnike iz Španije in Romunije, kakor pa iz Makedonije, čeprav stane 1 kg paradižnikov v Makedoniji 1 dinar, v Španiji in Romuniji pa 3,5 do 4 din 1 kg. Vendar trgovci raje potujejo v Španijo in Romunijo, kakor pa v Makedonijo, ter so iz obeh držav uvozili okoli 700 ton paradižnikov.

Ljubljanski, zagrebški in beograjski električni inštituti so napravili dogovor o poslovno-tehničnem sodelovanju. Namen pogodbe je koordinacija dela pri izdelavi študij in tudi pri raziskavah za napredek električnega gospodarstva in elektroindustrije. Ljubljanski elektroinštitut je slavil junija meseca 20-letnico obstoja. V njem je zaposlenih 60 ljudi, od tega 30 inženirjev. Zavod bo dobil še letos laboratorij za 1.800.000 voltov, ob katerem bodo raziskovalci usposobljeni za raziskovalno delo na daljnovidnih največje napetosti.

Pri Krumperškem gradu ne daleč od Domžal je bila 23. junija velika turistično kulturna prireditev „Adam Ravbar“, ki je vsako leto ob tem času v spomin na zmago slovenske vojske nad Turki leta 1593 pri Sisku, v kateri se je odlikoval krumperški vitez Adam Ravbar. Letos je poteklo 375 let od vrnitve tedanjega zmagovalca.

Na tej prireditvi so izvedli kantato Matija Tomca „Janičar“, obiskovalci so poslušali pesem sužnjev iz Verdijeve opere Nabucco, osrednja točka sporeda je pa bila opereta Adam Ravbar Jožefa Lavtižarja. Izvajali so jo pevci iz Doba, Ihana in Domžal, domžalska godba in solisti.

Umrli so. V Ljubljani: Pavla Tepina roj. Ješe, Milan Hafner, odvetnik, Mercedes Šinkovic roj. Povše, Jožef Zaggar, Franc Trefalt, žel. upok., Milan Kogoj, Verica Kogoj in Marko Kogoj Praznik, žel. vlakovodja, Marija Korečan roj. Stanovnik, Cecilija Azman, Marija Devetak roj. Zemljič, vdova po v. davčnem inšpektorju, Franc Lončar, Alojz Obersnel, upok. Pavlja Čadež in Albert Bratož v Novem mestu, Roman Dolinar, strojni ključavničar v Trbovljah, Stanko Mulej, biv. gost. in mesar v Potokih pri Lescah, Marija Slabe roj. Dolenc v Dol. Logatcu, Štefanija Vrebec roj. Dugulin v Sežani, Ivanka Vehar roj. Mravlje v Zireh, Franc Hartman, žel. upok. v Suhi pri Škofji Loki, Ana Košuta roj. Matevžič v Sp. Jakopskem dolu, Franc Cvahte v Slov. Konjicah, Francka Snof v Zg. Kašlju, Ciril Trček v Metliki, Rok Otorepec upok. v Zadobrovi, Antonija Tahler roj. Košmelj v Železnikih, Maks Strcin v Preški, Nada šinigoj, medicinska sestra v p. v Laškem, Valentin Tonejc v Spodnjem otoku, Anton Erste, biv. trgovec in gostilničar v Novem mestu, Ana Kračman roj. Šušteršič v Šmarju-Sap, Jernej Mohorič v Smledniku, Jože Fojkar, rudarski tehnik v Litiji in Neža Ješe roj. Bevc v Radovljici.

Vsak teden ena

PESEM

Josip Murn-Aleksandrov

Kakor roža na poljani
vsa mi v svatovskem bleščiš,
ali greš mi v svate, dekle,
ali sama se možiš?

Oj, ti dekle, dekle moje,
nagelj poljski že cvetel,
rastejo že rdeče rože,
od želja srce mi mre.

Oj, ti dekle, dekle moje,
pojdi, pojdi za menoj,
kakor veter z drobn travo
jaz igral bi se s teboj.

KORUSKA

V Celovcu je izšlo novo dramsko delo dr. Metoda Turnška. Je to njegova zgodovinska igra v 14 slikah „Krst karantanskih knezov“. Godi se leta 747 do 748 v samostanu na otoku Awa na Chiemskem jezeru.

Slovinci v Argentini

BUENOS AIRES

Osebnice

Družinska sreča. V družini dr. Viktorja Avgusta Coviella in njegove žene ge. Marjete roj. Kinkel se je rodil sinček. Pri krstu je dobil ime Viktor Aleksander. Za botra sta bila Marija Lucija Bajec in Drago Kinkel. Srečni družini naše čestitke.

Poroka. V cerkvi Fatimske Marije v Villa Martelli sta se poročila gđc. Helena Elizabeta Kinkel in Marcos Ejarque. Za priči sta bila: nevesti njen oče Drago Kinkel, ženin pa njegova mati ga. Olga Percira. Mlademu paru želimo vso srečo in obilo božjega blagoslova.

SLOVENCi PO SVETU

AVSTRALIJA

V Marayongu pri Blactownu, N. S. W., je postal žrtev prometne nesreče Jože Putre doma iz Muha vasi pri Kočevju. Dne 2. junija zvečer ga je na cesti povozil neprevidni avtomobilist. Putre je dobil tako hude notranje poškodbe, da je po prejemu odveze in sv. maziljenja še isti večer umrl. Pogrebni spreved na pokopališče St. Mary sta vodila dr. Ivan Mikula in župnik J. Krewenka ob številni udeležbi rojakov. Rajni je bil star 55 let, v Avstralijo je prišel z družino leta 1949 ter si je tu ustvaril nov dom. N. p. v. m.!

Slovensko društvo v Melbournu je naštudiral Finžgarjevo ljudsko igro Divji lovec. Predstava je bila napovedana za 27. julij, ponovitev igre pa za 10. avgust v Geelongu.

V Brisbaneu je bil na občnem zboru društva Planika izvoljen za predsednika Mirko Cuderman. V odboru so še naslednji: podpredsednik Stanko Sivec, tajnik Jože Barbiš, blagajnik Bruno Zavnik, Darko Štavar, Martin Šilec. Marija Čeh in Franc Breskvar. Po občnem zboru je bila družabna prireditev.

OBVESTILA

Petek, 16. avgusta 1968:

V Slovenski vasi predavanje R. Jurčeca o mladinskih gibanjih na Vzhodu in Zahodu.

Sobota, 17. avgusta 1968:

Zastopstva vseh domov osrednjih ter mladinskih organizacij vabi pripravljajni odbor na važen razgovor o prostavi narodnega praznika in 50-letnice prve slovenske vlade. Razgovor bo v Slovenski hiši ob 18. uri.

VIII. kulturni večer SKA ob pol 8 zvečer v Slovenski hiši. Predaval bo g. Ruda Jurčec o temi: „Gibanje za Združeno Evropo in Slovenci.“

Na Pristavi v Castelarju ob 17.30 sestanek SDO in SFZ. Predavanje Pavla Ranta o narodni vzgoji.

Nedelja, 18. avgusta 1968:

Ob 15.30 romanje v Lourdes

V Slomškovem domu po maši sestanek SDO.

Petek, 23. avgusta 1968:

V Slovenski hiši ob 19.30 sestanek članov Slov. kat. akad. starešinstva. Razgovor bo o zadnji papeški okrožnici Humanae vitae z uvodom g. p. Kuko-vice DJ.

Sobota, 24. avgusta 1968:

V Slovenski hiši ob 20.30 premiera: Barka brez ribiča.

V Slomškovem domu ob 18 roditeljski sestanek s predavanjem g. Franca Sodje CM.

V Slomškovem domu ob 20 družabna prireditev.

Nedelja, 25. avgusta 1968:

V Slovenski hiši ob 18 igra Barka brez ribiča.

V Slomškovem domu ob 10 članski sestanek.

Na Pristavi v Castelarju in v Slov. domu v Carapachayu domače kolone.

Sobota, 31. avgusta 1968:

V Slovenski hiši pevsko-glasbeni Festival SDO in SFZ.

tudi pri najdenju Boga v naravi je posrečeno menjavanje slik gorā s slikami skrite lepote tulipanov. Delo so tudi spremljali premišljevanja in dialogi.

Ta balada je bila najgloblja, polna poezije in optimizma. Mizerit je dobro prikazal veličino narave (a morebiti je bilo le preveč slik), manj uspelo pa teže praznega življenja in iskanja. Tudi glasba — Čajkovski, Liszt etc. ter jazz ob iskanju — je bila primerna.

Tretjo balado je prevzel Janez Zorec. Naslonil se je na začetek Geneze — stvarjenje sveta in zgodbo o človeku. Ob praznem in zatemnjenem odrju je z elektronsko glasbo in posebnimi efekti prikazal stvarjenje sveta, luči, zvezd in živih bitij. Nato — ustvarjenje človeka, ki ga je Zorec igral sam. Mimično je prikazal radovednost in veselost novoustvarjenega bitja, njegovo hojo skozi čas, srečanje z ženo — Evo, borbo, poraze, starost in smrt ter končno sodbo pred Stvariteljem.

Stvarjenje je Zorec prikazal glasbeno z izredno močjo; žal diapozitivji niso prišli do izraza zaradi črnega ozadja. Nekaj posebnega pa je njegova mimika. Izredna gibčnost, in dobre domislice so spremljale njegovo prikazovanje človeka — Adama. Najbolj mu je uspeli lirični začetek in dinamično dramatska

borba, smrt in sodba. Srednji del pa je bil precej monoton in mimično prazen. Morda je bil tudi predolg. Gotovo pa je bilo to delo najbolj dinamično od vseh.

Uvajala je dobro v vsako balado Marija Fink, pa tudi vse zakulisno delo — luči, glasba, — je brezhibno delovalo.

Če pogledamo vsa tri dela kot celoto, lahko vidimo, da so mladi ustvarjalci zgrabili za delo resno z umetniškega stališča in obenem izrabili vse možnosti, ki jih nova tehnika nudi. Niso se ponavljali, vsaka od treh balad je bila nekaj svojrskega tako v problematiki kot v tehniki. Glavna napaka bi bila, da so bile nekatere podobe premalo obdelane, a druge predolge. Tudi v tehniki, predvsem v črnobelih slikah, bi se dalo še kaj izboljšati. Vzporednost glasbe in slik je bila zelo dobra, če vemo, da so se slike premikale po posluhu. Toda to so malenkosti, ki ne vzamejo vrednosti temu ustvarjanju, ki ima zaradi problemov in zamisljivosti umetniško vrednost. Vidimo, da ima mladina smisel za višje vrednote in da se trudi v iskanju umetniškega izražanja.

Še to: ali ni značilno za našo mladino, da so se te Tri balade ukvarjale s problemom naše emigracije, verovanja in človeštva? TDml

PO ŠPORTNEM SVETU

V Santiago de Chile je čilski atlet Ralph Hoppe izboljšal južnoameriški rekord v metu kopja z metom 71,57. Prejšnji rekord je imel Argentinac Ricardo Reber od leta 1951, ko je vrigel kopje 71,04 m.

Slovenski alpinisti Aleš Kunaver, Stane Belak, Mikec Drašler, Tone Sazonov in Franci Štupnik so 27. junija odpotovali z avtomobili v Afganistan ter prišli 12. julija v Kabul. Alpinisti bodo naskočili več vrhov v Hindukušu.

Mirko Tapavica je imel 30. julija predavanje pod okvirjem Rotary kluba iz Lanusa o svojem podvigu, ko je pred meseci v gumijastem čolnu preplul več kot 500 km in premagal najjužnejši rtič Amerike Cabo de Hornos. Inž. Mirko Tapavica, ki živi že 27 let v Argentini, je bil znan športnik v predvojni Jugoslaviji.

Duhovne vaje SKAD-a se bodo pričele 16. avgusta ob 19 in končale 18. avgusta ob 12. Za dekleta bodo v San Miguelu, ki jih bo vodil g. p. Kukovica, za fante pa v Adroguaju. Imel jih bo g. Jure Rode. Prosimo, da se prijavite: dekleta pri Tereziki Marn in fante pri Andreju Finku.

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl Casarotto

Escritano Público

Pta. Baja, of. 2

Calle 1642 Buenos Aires

T. E. 35-3257

Dr. Tone Žužek

ADVOKAT

Lavalle 2327/33, p. 5o. Of. 10

T. E. 47-4852

Ena kvadra od podzemne postaje Pasteur

Uradije ob torkih in četrtnih od 18. do 20. ure

DOMAČE KOLINE

na Pristavi

bodo 25. avgusta

Koline za dom lahko dobite po prednaročilu že od sobote zvečer dalje.

Prijave odbornikom ali po telefonu: 629-4077

MISLJONSKI KROZEK

V SLOVENSKI VASI

prireja v Hladnikovem domu

Baragovo proslavo

v nedeljo, 1. septembra ob 15

PRISPEVAJTE V TISKOVNI

SKLAD SVOB. SLOVENIJE!

VSE ŽENE IN MATERE LEPO VABIMO NA PREDAVANJE

dr. Alojzija Berceta:

MOŽ IN ŽENA

biološka enota od Boga ustvarjena

ki bo v petek, 30. avgusta, ob 16.30 v Slovenski hiši.

Vabi pripravljali odbor slovenskih mater in žena

Slomškov dom

v soboto, 24. avgusta ob 20

DRUŽABNA PRIREDITEV

Igra orkester bratov Plesničarjev

Vsi rojaki vljudno vabljeni!

SLOVENKE IN SLOVENC! Vse slovenske rojake prav lepo vabimo na

ogled slovenskega zavetišča dr. Gregorija Rožmana v nedeljo, 25. avgusta 1968, v barrio Peluffo, ulica Martín Fierro 4264, San Justo

Ob 11 bo sv. maša, po maši pa asado in prijateljski razgovor.

Vabi pripravljali odbor

Izstopna postaja: Parada Escuela Mecánica na Av. Camino de Cintura

Dr. FRANC KNAVS

ODVETNIK

Lavalle 1296, p. 12, of. 2, Capital

T. E. 35-2271

Uradne ure od 17-20

Na telefonu tudi dopoldne (10-12)

Luján, Francia 952

T. E. 735 ali 516

V petek in soboto od 9.-13. ure.

Slovenski dom

V SAN MARTINU

Na prvo nedeljo v oktobru t. j.

6. oktobra

bo, kakor vsako leto, tudi letos

Velika Sanmartinska tombola

PEVSKO GLASBENI FESTIVAL

SDO - SFZ

31. avgusta 1968 ob 20 v Slovenski hiši

SLOVENSKA HRANILNICA SLOGA z. z. o. z.

Bartolomé Mitre 97

Ramos Mejía

Tel. 658-6574

Uredne ure: torek, četrtek in sobota od 16-20

Sprejema hranilne vloge in daje posojila pod ugodnimi pogoji

Pravna posvetovalnica, ki jo vodi dr. Vital Ašič vsako prvo in tretjo sobota v mesecu od 17-19

PO
TO
VA
NJA

EUROTUR

Av. CORDOBA 351 T. E. 32-6077 Bs. As.

TU
RI
ZEM

je vaša potovalna agencija.

Oddelek za Slovence vodi Armando Blažina

OBIŠČITE EVROPO — poslovno ali kot turisti. SREČAJTE se s svojimi sorodniki in prijatelji. ČAS NI OMEJEN.

V tem letu BREZ viramov.

VOZnja Z LADJO

tja in nazaj

427.50 USA dolarjev

VOZnja Z LETALOM

tja in nazaj

CELOVEC 940.50 USA dolarjev

TRST 904.10 USA dolarjev

Vse na odplačevanje

25% na račun in 12 ali 24 obrokov z 12% obrestmi

LADJE: G. Cesare — Augustus — Anna C —

Eugenio C — Enrico C

Avenida Córdoba 351

Buenos Aires

Tel.: 32-6070/6077/6078/6079

Alejandro Casona

Poslovenila

Marija Kutnar Jeločnikova

BARKA BREZ RIBICA

Igra v teh dejanjih

Režija: Marjan Willemprat

Scena: Ivan Bukovec

Premiera:

Sobota 24. avgusta ob 20.30

in še v

nedeljo 25. avgusta ob 18

v dvorani Slovenske hiše

Ramón L. Falcón 4158

Vstopnice lahko rezervirate

po telefonu 69-9503

VABI

SLOVENSKO

GLEDALIŠČE

BUENOS AIRES

CARAPACHAYSKI DOM

vabi na

DRUGE KOLINE

25. avgusta 1968

Opoldne okusno kosilo ob prijatni slovenski glasbi.

Lepo vabimo!

Izredni članski sestanek društva Slomškov dom, bo v NEDELJO, 25. AVG. ob 10 dopoldne

Na sporedu:

Bodočnost

Slomškovega doma

PRED PETDESETIMI LETI:

POT DO PRVE SLOVENSKE VLADE

Dr. Tine Debeljak

11. LETO 1918: 29. OKTOBER in SESTAVA PRVE VLADE 31. OKTOBRA

29. oktobra je Hrvatski sabor razglasil odcep od Avstro-Ogrske in priznal Narodno Vijeće kot najvišjo oblast v državi SHS.

29. oktobra je tudi Slovenija z glavnim mestom Ljubljano proslavila svoje osvoboditve od tisočletnega nemškega nasilja in — prehod k ustanovitvi Jugoslavije. Ljubljanski Kongresni trg se je napolnil z množico, kot je še ni bilo videti. Morje zastav. Vojaki so pripenjali slovenske kokarde na vojaške uniforme — častniki z iztegnjenimi sabljami — in gromovito prisegali zvestobo novi državi.

Govorniki so poudarjali pomen tega dne, ki pomeni odločitev samoodločbe naroda za prehod iz ene države v drugo, v Jugoslavijo. Govorili so za Narodni svet Ivan Hribar, za Ljubljano dr. Ivan Tavčar, škof Anton Bonaventura Jeglič, socialist Kopač, dočim za predstavnike SLS in JDS nimam imen, ker jih moji viri ne navajajo (tudi Mikuž jih ne navaja). Msgr. Jagodic je iz rokopisnega načrta rešil govor škofa Jegliča, kot ga je v svoj dnevnik napisal tisti dan, in je vreden ponatisa:

„Kvišku glave, približuje se Vaše odrešenje! Da, dopolnjuje se to, kar smo dolgo časa in po pravici želeli; približuje se čas, ko bomo sami svoji v prekrasni Jugoslaviji. Ko se te osvoboditve veselimo, zahvalimo se božji Previdnosti, ki je v svoji vsemogočnosti strašne dogodke nenadoma in nepričakovano zasakala tako, da se bo po besedah Benedikta XV. tudi malim narodom priznala in podelila popolna pravico. V naših rokah je prihodnji ugodni ali neugodni razvoj naše Jugoslavije. Če jo bomo sezidali na trdnem temelju strahu božjega, na trdni skali naravne pravičnosti in krščanske ljubezni, bo stala trdno in ne bodo je omajali kakršni koli besni viharji. Če bi jo pa sezidali na človeških strasteh, nagrdi sebičnosti in krivici, sezidali in uredili brez Boga, potem bo stala na pesku in sovražni viharji jo bodo porušili, pa bo

podrtja strašna. Oh, ne tako, ne! Ampak modrost božja naj razsvetli vse one, ki imajo odgovorno nalogo sezidati Jugoslavijo, da jo bodo utemeljili in uredili tako, da bo živela, se krepko razvijala, se razcvetela in postala dobra mati vselega, zdravega, srečnega in srčnega jugoslovanskega rodu. Bog čuvaj in ohrani našo Jugoslavijo! Jugoslavija naj živi!“ (Jagodic, 226). V nadaljevanju svojega dnevnika je pa še pripisal: „Ljudstvo mi je izkazovalo mnogo burnih ovacij pred dvorcem, pa tuđi idoč mimo škofijske palače. Priznali so mi danes, da bi bil brez mené današnji dan nemogoč.“

29. oktober še ni bil dan prevzema slovenske oblasti, je bil samo spontan in slavnosten izbruh veselja, da smo stopili na most časa, ki vodi iz suženjstva v svobodo, iz nemške dobe slovenske zgodovine v dobo, ko si bomo sami ustvarjali svojo usodo. Zato je ta dan naš slovenski narodni praznik in praznik naše zavete!

Ministrski predsednik Avstrije, ki je nastopil svoj urad 27. oktobra — prof. Lamasch, je dal drugi dan — 30. oktobra prostost vsem narodom v državi, osnovati svoje narodne vlade in prevzeti delo v svojem ozemlju ter jim dal pravico, da navežejo diplomatske stike z nevtralnimi državami. Istega dne so tudi Nemci sestavili vlado Avstrije. Kot meni Albin Prepeluh (Pripombe k naši prevratni dobi, 144), je še vedno menil, da bodo te vlade tvorile del — zvezne Avstrije v smislu cesarskega manifesta.

Toda narodi so šli svojo pot — proč od Avstrije k svojim — narodnim vladam izven Dvojne Monarhije.

Kakor je pričala manifestacija 29. oktobra, je bil narod notranje duševno dobro pripravljen na akt osvoboditve, ne pa tako po tehnični strani: kdo bo prevzel oblast. Dr. Brejc pravi (Slovenci ob 10-letnici, 161), da ni ničesar čul o ljudeh, ki naj bi prevzeli oblast, ko je 26. oktobra prišel s Koroškega v Ljubljano. Dr. Korošec je bil tedaj že v Franciji. Prekrat je prišel „nenadoma in nepričakovano“, kot je rekel škof, kor ni čudno, saj je še Masaryk postavljaj rok do pomladi 1919 misleč, da bo Foch prdiral do Berlina in z njim njegove legije v Prago (Duh a čin, str. 150). Zdi se, da je sestavo nove vlade prevzel v roke tedanji glavni urednik Slovenca dr. Izidor Cankar.

Cankar in dr. Brejc sta se podala 31. oktobra dopoldne na magistrat, da predlagata županu dr. Tavčarju naj se nemudoma sestavi slovenska vlada. Določili so sestanek v sejni sobi

Katoliškega tiskovnega društva — v Jugoslovanski tiskarni —, kjer je bila popoldne ob dveh medstrankarska konferenca, katere so se udeležili zastopniki Vseslovenske ljudske stranke in Narodno-napredne. Vodil je sejo dr. Tavčar, slovenski pisatelj, ljubljanski župan in predsednik Narodno-napredne stranke (liberalcev). Določili so ključ za sestavo medstrankarske vlade, in sicer: šest pripadnikov SLS, pet NNS in en JDS (socialistov). Kot 13 — odločilni glas v ravnotežju — pa je bil predsednik, ki si ga je zagotovila kot najmočnejša stranka SLS. (To je bil tako idealen ključ, da ga je prevzel l. 1944 tudi medokupacijski Narodni odbor za Slovenijo.) — Za predsedniško mesto je bil predlagan Josip vitez Pogačnik, veleposelnik v Podnartu, državni poslanec in podpredsednik dunajske poslanske zbornice, ki je bil med vojno polkovnik in poveljnik prostovoljcev. Prav zaradi teh vojaških zvez je bil postavljen na to mesto, ker bi ob razpadu fronte lahko s zvezami marsikaj koristil. Ostala mesta „poverjeništvá“ so bila razdeljena tako:

notranje zadeve: dr. Janko Brejc (SLS),
prosveta: prof. dr. Karel Verstovšek (SLS),
poljedelstvo: prelat Andrej Kalan (SLS),
vojska: dr. Lovro Pogačnik (SLS),
javna dela: inž. Vladimir Remeč (SLS),
zdravstvo: dr. Anton Breclj (SLS),
trgovina: dr. Karel Triller (NNS),
prehrana: dr. Ivan Tavčar (NNS),
finance: dr. Vekoslav Kukovec (NNS),
promet: dr. Pavel Pestotnik (NNS),
pravosodje: dr. Vladimir Ravnihar (NNS),
socialna politika: Anton Kristan (socialist).

Sestavo te vlade so takoj brzojavno poslali v odobritev Narodnemu Vijeću u Zagreb kot vrhovni oblasti nove države SHS, ki jo je brzojavno potrdil s čestitkami. Nato se je ta nova vlada podala v Deželni dvorec k prvi seji. Že med potjo je moral dr. Brejc rešiti „prvi akt“: narodna straža je zajela tržaškega cesarskega namestnika barona Friess-Skeneja v begu na Dunaj. Tega je Brejc poznal osebno, ko je bil ujetnik že deželni predsednik v Celovcu. „Videl se je najbrže že na kandelabru“, piše dr. Brejc, toda on mu je zaplenil samo oba avtomobila „kot narodno last“, ter ga poslal s prvim vlakom na Dunaj.